Oktatás, iskola, AI – hol tartunk most?

Itt az ősz, elkezdődött a tanév – és ezzel újra reflektorfénybe került, hogyan viszonyuljunk a mesterséges intelligenciához az oktatásban. Az elmúlt hónapokban Magyarországon és a nagyvilágban is felpörögtek az események: új kormányzati intézkedések, miniszteri nyilatkozatok, iskolai tiltások és nemzetközi ajánlások formálják, mit gondolunk a gyerekek és az AI kapcsolatáról.
És nemcsak az oktatásban: a gyerekek AI-tól való védelme is egyre sürgetőbb önálló témává nőtte ki magát, a manipulációtól és az érzelmi AI-társaktól kezdve a róluk visszaélésszerűen készített tartalmak elleni fellépésig.
Ebben a hírlevélben először körbejárjuk a terület legfontosabb etikai kérdéseit, majd röviden összefoglaljuk, mi történik idehaza, hogy áll a helyzet a nagyvilágban, végül a gyerekvédelem tágabb kérdéseit is áttekintjük és megmutatjuk, mi pörög ebben a témában a social médiában.

> *Összeállította: Cseresnyés Dóra, az Egyenlítő Alapítvány Etikus AI munkacsoportjának vezetője*

Miről szólnak ma az AI-etikai viták az oktatásban?

A legfrisebb szakirodalom alapján öt kérdés bukkan fel újra és újra:

- **A kritikai gondolkodás leépülése** – a túlzott AI-függőség gyengítheti az önálló, elmélyült gondolkodást.
- **Csalás vagy segítség?** – hol húzódik a határ a kettő között?
- **Algoritmikus függőség** – a diák megszokja, hogy minden kérdésére azonnal kész választ kap.
- **Egyenlőtlenség** – az AI nem biztos, hogy csökkenti, inkább növeli a szakadékot azok között, akik magabiztosan, és akik bizonytalanul használják az AI-t.
- **AI-műveltség** – a jövő kulcskompetenciája a hibák felismerése és a válaszok kritikus értelmezése lesz, nem pusztán az AI-használatban szerzett rutin.

A nagy nemzetközi szervezetek (UNESCO, OECD, UNICEF, sőt a Vatikán is) meglepően egyetértenek egy pontban: nem a tiltás és nem a korlátlan használat a jó válasz, hanem az „előbb érteni, aztán használni” elve. Vagyis a gyerekeknek előbb alapkompetenciákat (olvasás, érvelés, kritikai gondolkodás) kell elsajátítaniuk, és csak erre épülhet a tudatos AI-használat. Ebben pedig a tanárok szerepe nemhogy csökkenne, inkább felértékelődik.

Hazai körkép

AI-oktatási határozat a kormányváltás után

A 2025 novemberében, még az előző kormány alatt megjelent 1405/2025. (XI. 4.) kormányhatározat írta elő, hogy az AI-oktatást 2026 végéig be kell vezetni minden szinten.

Az áprilisi kormányváltás óta az oktatásért Lannert Judit oktatáskutató felel. Hogy a korábbi határozat pontosan miként él tovább az új kormányzat alatt, egyelőre nem világos – nyílt visszavonásáról nincs hír, de várhatóan az új miniszter inkább egy komplex reformban gondolkodik: szeptember 8-án, a gyenge PISA-eredmények kapcsán bejelentette, hogy másfél éven belül megújítja a Nemzeti Alaptantervet, ebbe beleértve az AI tudatos használatának oktatását is.

> *Forrás: Nemzeti Jogszabálytár, Portfolio.hu, Eduline.hu*

Szövegértésből mélyponton: mit üzennek a PISA-számok?

A 2025-ös PISA-mérésen a magyar 15 évesek 452 pontot értek el szövegértésből – ez az OECD 461 pontos átlaga alatti, és egyben a magyar diákok valaha mért legrosszabb szövegértési eredménye.

A PISA-ban a szövegértés nem az egyszerű olvasást méri, hanem azt, hogy a diák meg tudja-e érteni az összetett szövegeket, ki tudja-e szűrni belőlük a lényeges információt, össze tudja-e kapcsolni több forrás tartalmát, és le tud-e vonni belőlük következtetéseket.

A hír azért fontos AI-oktatási szempontból, mert a tudatos, kritikus AI-használat épp erre az elmélyült szövegértésre épülne – ami most a legnagyobb visszaesést mutatja.

Lannert Judit szerint a rossz eredményben nagy szerepe van annak (a csökkenő szülői bevonódás és a régiós lemaradás mellett), hogy a digitális eszközhasználat kiszorítja a hosszabb, elmélyült olvasást: a rövid, gyors információfogyasztás egyszerűen nem fejleszti ugyanazokat a készségeket, mint egy összefüggő szöveg feldolgozása.

> *Forrás: hvg.hu, nlc.hu*

Lannert Judit: „fel kell nőni” az AI-hoz

Az új oktatási és gyermekügyi miniszter szerint a kisgyerekeknek érdemes minél tovább távol maradniuk az AI-tól, a technológiával való ismerkedés inkább 12–14 éves kor körül induljon. Érvelése szerint az AI csak akkor segít, ha a diák már rendelkezik megfelelő szövegértéssel, logikai és kritikai gondolkodással; ezek nélkül „az AI bekebelez minket". Kifejezetten elutasítja azt a modellt, amelyben a tanár AI-val gyárt feladatot, a diák pedig AI-val oldja meg. Nem teljes tiltást szorgalmaz, hanem fokozatos bevezetést, pilot-programokat és egy minisztériumi oktatási AI-koordinátor szerep létrehozását.

> *Forrás: eduline.hu, mandiner.hu*

Az őszi törvényalkotási program része a digitális gyerekvédelem

A Tisza-kormány 2026 őszi jogalkotási terve szerint önálló törvényjavaslat készül a digitális eszközök gyerekekre gyakorolt káros hatásainak mérséklésére. A tervezet kötelező életkor-ellenőrzést írna elő, és korlátozná a függőséget okozó dizájnelemeket, például a végtelen görgetést. Külön törvénycsomag készül a manipulatív, megalázó AI-generált tartalmak (például deepfake-videók) ellen, büntetőjogi tényállásokkal kiegészítve. A tervezet emellett kitér az iskolai prevencióra és a digitális tudatosság oktatására is, valamint a gyermekvédelmi szűrőszoftverek és a jogi garanciális eszközök meghatározására és bevezetésére.

Egyelőre nem világos, pontosan milyen formában valósul meg mindez, de az iskolai mobiltiltás után ez tűnik a kormány következő nagy lépésének a digitális gyerekvédelemben.

> *Forrás: parlament.hu*

Piacra léptek az első akkreditált AI-tananyagok

A Logiscool 9–11. osztályosoknak szóló mesterséges intelligencia tananyaga hivatalosan felkerült az akkreditált tananyagok listájára, a

digitális kultúra tantárgy részeként, hat órányi AI-oktatással. Emellett a BOOKR Suli és a BOOKR Class is bekerült a hivatalos tankönyvjegyzékbe. Ez azt jelenti, hogy ezek az eszközök mostantól nem csupán „digitális kiegészítők", hanem hivatalosan elismert taneszközök, amelyeket az iskolák a KELLO-n keresztül rendelhetnek meg. Apró, de kézzelfogható jele annak, hogy az AI-oktatás lassan valódi tananyaggá válik itthon is.

> *Forrás: Logiscool (LinkedIn), Oktatási Hivatal tankönyvjegyzék*

Példák a nagyvilágból

New York teljes AI-moratóriumot vezetett be

Az Egyesült Államok legnagyobb iskolakerülete, New York City, 2026 szeptemberétől egyéves moratóriumot vezetett be: a 2–8. osztályos, mintegy 600 ezer diák egyáltalán nem használhat diákoknak szóló generatív AI-t az órákon, a tanárok pedig nem javíthatnak és osztályozhatnak vele. Zohran Mamdani polgármester szerint **a gyerekeknek elsősorban tanárokra és emberi kapcsolatokra van szükségük**, nem AI-ra. A középiskolákban a korlátozott, felügyelt pilot-programok maradnak, és félévente kritikai AI-gondolkodás órákat is tartanak.

> *Forrás: CNN, NYC Mayor's Office, telex.hu*

Dánia és Svédország: szóbeli védés az AI-csalás ellen

A dán kormány 2026 augusztusában azonnali intézkedéseket jelentett be az AI-val elkövetett vizsgacsalások visszaszorítására: a 16–19 éves diákoknak mostantól **szóban is meg kell védeniük az otthon írt nagyobb dolgozataikat**, és szigorúbb számítógép-felügyeletet vezetnek be a vizsgákon. A miniszter szerint azonnal lépni kell, mert

egyre nehezebb megállapítani, hogy egy esszét a diák vagy a ChatGPT írt.

Svédországban egy egyetemi felmérés szerint az engedély nélküli AI-használat miatti felfüggesztések száma 207-ről 467-re nőtt egy év alatt – alacsony bázisról indulva, de meredeken.

A közös üzenet: nem maga az AI a probléma, hanem az, ha kiváltja az önálló gondolkodást, vagy ellehetetleníti annak megállapítását, mit tud valójában a diák.

> *Forrás: The Guardian, Telex, resultsense.com, universitetslararen.se*

Izland: pozitív példa AI-tanárképzésre

Miközben sok ország a korlátozások felé mozdul, Izland ellenkező irányból közelít: országos programot indított az AI oktatásba történő integrálására, amelynek első szakaszában 600 tanár kap hozzáférést két fejlett AI-oktatási eszközhöz. Ezek segítik az óratervezést, a tananyagok nemzeti tantervhez igazítását és a személyre szabott tanulást. A résztvevő pedagógusok közvetlen támogatást kapnak a fejlesztő cégektől, hogy később ők maguk taníthassák be kollégáikat.

> *Forrás: Qubit*

Gyermekvédelem tágabb értelemben

Az AI és a gyerekek kapcsolata nemcsak oktatási kérdés – a manipulációtól, az érzelmi AI-társaktól és a visszaélésszerű tartalmaktól való védelem önálló, egyre sürgetőbb téma. Néhány friss fejlemény ebben a témában:

Vatikán: a gyerekkort nem veheti el az AI

XIV. Leó pápa 2025 novemberében külön konferencián beszélt a gyerekek és a mesterséges intelligencia viszonyáról, figyelmeztetve, hogy a fiatalok különösen kiszolgáltatottak az **algoritmikus manipulációnak**. Álláspontja szerint a védelem nem merülhet ki tiltásokban és jogszabályokban – digitális nevelésre van szükség, amely megtanítja a fiatalokat az AI kritikus, tudatos használatára. Hangsúlyozta, hogy a gyerekeknek elsősorban tanárokra, emberi kapcsolatokra és valódi közösségekre van szükségük, és az AI nem veheti át a nevelés vagy a személyiségfejlődés szerepét.

> *Forrás: Vatican News, The Catholic Sun*

Amerikai államok sorra tiltják az AI „társ-chatbotokat" kiskorúaknak

New York állam 2026 júniusában egyhangú szavazással törvénybe iktatta, hogy AI-cégek nem kínálhatnak érzelmi társ („companion") chatbotot 18 év alattiaknak; a szabályszegés akár 25 000 dolláros bírsággal járhat. Szövetségi szinten a GUARD Act hasonló, országos tiltást vezetne be és bűncselekménnyé tenné, ha egy cég szexuális tartalmat közvetítő AI-t enged kiskorúakhoz. A háttérben aggasztó esetek állnak: szakértők szerint az AI-társak érzelmi függőséget és elszigetelődést okozhatnak, és nehezen ismerik fel, ha egy kialakuló mentális válsághelyzetről van szó.

> *Forrás: Tech Times, Roll Call, ITIF*

Friss statisztika: az amerikai gyerekek 86%-a már használt AI-t

A Common Sense Media 2026-os felmérése szerint a 9–17 éves amerikai gyerekek 86%-a már használt valamilyen mesterséges intelligenciát, közel negyedük pedig naponta használja. Ezzel párhuzamosan nő a szkepticizmus is, különösen a Z generáció körében: sokan érzelmileg üresnek érzik az AI-generált tartalmakat, és egyre nehezebbek megkülönböztetniük a valódit a mesterségestől. Egy

augusztusi felmérés szerint a fiatal felnőttek fele mondta, hogy az AI miatt **nehezebbé vált eldönteni, mi valódi az online térben**. A használat és a bizalom közötti szakadék jól mutatja: a technológia gyorsabban terjed, mint ahogy megértenénk, hogyan bánjunk vele.

> *Forrás: Common Sense Media*

Mi pörög a social médiában?

Nemcsak a hivatalos hírek, a közösségi média is tele van a gyerekeket érintő AI témákkal. Négy dolog, ami az elmúlt hetekben komoly hullámokat vetett:

A „Cat in the Hat" TikTok-rémtrend – iskolai pánikhullám
Szeptember eleje óta valósággal berobbant egy AI-generált videótrend, amelyben egy ijesztő „Cat in the Hat" karakter fenyegető üzenetekkel jelenik meg iskolák és diákok neve mellett. Több amerikai államban rendőrségi vizsgálatot, iskolabezárást és fokozott biztonsági jelenlétet váltott ki, van, ahol egy diákot már le is tartóztattak miatta. Sok posztot csak viccnek szántak, de a hatóságok szerint egy AI-generált „vicc" is valódi pánikot és valódi következményeket okozhat. Jó példa arra, mennyire simán tud a generatív AI hiteles hangzású fenyegetést gyártani.

> *Forrás: ABC news*

A Meta megmutatja a szülőknek, miről kérdez a gyerek az AI-tól
A Meta áprilisban élesítette az „Insights" funkciót Instagramon, Facebookon és Messengeren: a szülők (egyelőre öt országban) heti összefoglalót kapnak arról, milyen témakörökben beszélgetett a gyerekük a Meta AI-val – a konkrét tartalmat viszont nem látják, csak a témát. A rendszer emellett külön riasztást tervez küldeni, ha a gyerek önsértéssel vagy öngyilkossággal kapcsolatos kérdéseket tesz fel. A

reakciók vegyesek: van, aki üdvözli a lépést, mások szerint ez csak látszatmegoldás, valódi kontroll nélkül.

> *Forrás: Meta Newsroom*

Sam Altman „reggeli családi podcast" ötlete – felháborodás a neten
Az OpenAI vezére júliusban az X-en osztott meg egy általa „menőnek" tartott ötletet: a szülők kössék össze a családi naptárat a ChatGPT-vel, és minden reggel generáltassanak egy podcastot a gyerekek aznapi programjairól, amit iskolába menet közösen meghallgatnak. A közösségi média reakciója messze nem volt lelkes. Sokan úgy érezték, ez egy félelmetes jövőkép, mintha az AI átvenné a szülői jelenlét és figyelem szerepét. A poszt gyorsan vitatéma lett azzal kapcsolatban, hol a határ a hasznos AI-segítség és a szülői szerep kiüresítése között.

> *Forrás: mivagyunk.hu (Sam Altman X-posztja nyomán)*

„A barátom, aki nem is ember" – tizenévesek az AI-hoz fordulnak lelki támaszért

Egyre több figyelmeztető cikk és poszt terjed arról, hogy a tizenévesek nem eszközként, hanem érzelmi partnerként kezdik kezelni az AI-chatbotokat. Egy friss kutatás szerint már minden ötödik fiatal kért lelki segítséget a mesterséges intelligenciától. A jelenség élénk vitákat váltott ki szülői és pszichológusi körökben is,mióta egy tinédzser öngyilkossága nyomán perek indultak a Character.AI ellen. A szakértők szerint a családban a nyitott beszélgetés jobban működik, mint a tiltás.

> *Forrás: JAMA Pediatrics*

Etikus AI

Az Etikus AI kampány célja, hogy közérthető, nem technikai nyelven mutassa be: a mesterséges intelligencia használata etikai, társadalmi és emberi kérdés – nem csupán technológiai.

TOVÁBB

Egyenlítő Alapítvány
Váci út 33., Budapest
Hungary

You received this email because you signed up on our website or made a purchase from us.

Unsubscribe

SENT BY mailer lite